

Stymulacja językowa najmłodszych

Współczesne czasy to era komputerów, Internetu i technik wirtualnych.

Kontakty międzyludzkie nadal jednak opierają się na elementarnych podstawach komunikacji, na które składają się: mówienie, rozumienie, tekst i język.

Troska o prawidłowy rozwój mowy najmłodszego pokolenia jest istotna nie tylko z racji potrzeby nawiązywania kontaktów z innymi ludźmi, lecz również dla pełnego i globalnego rozwoju przyszłej dorosłej jednostki.

Mowa dziecka rozwija się prawidłowo, gdy jego sprawność ruchowa przebiega bez zakłóceń. Poszczególnym okresom kształtowania się mowy towarzyszy odpowiedni rozwój ruchowy. Roczne dziecko stawia pierwsze niepewne kroki i wypowiada proste słowa ze zrozumieniem. Dwulatek wchodzi i schodzi po schodach, dostawiając nogę na każdym stopniu, a jego słownik zawiera ponad 50 wyrazów.

Jednym z istotnych zadań logopedii jest profilaktyka logopedyczna czyli dbałość o prawidłowy rozwój mowy od momentu narodzin dziecka. Spada ona kolejno na barki rodziców czy opiekunów, następnie instytucji zajmujących się wychowywaniem i kształceniem dziecka, zaczynając od żłobków, kończąc na klasach nauczania zintegrowanego w sześcioklasowych szkołach podstawowych. Uświadomieni rodzice i dobrze przygotowani nauczyciele, rozwijając sprawność językową ucznia, pozytywnie wpływają na kształtowanie się jego mowy. Oddziaływania te pozwalają zminimalizować intencjonalne oddziaływania logopedyczne w stosunku do przypadków przekraczających artykulacyjną normę rozwojową.

Dlatego też ważne i celowe jest propagowanie, a w konsekwencji prowadzenie różnorodnych ćwiczeń stymulujących rozwój

mowy małego dziecka

Dzięki prostej i zabawowej formie, mogą być one prowadzone także w domu przez rodziców, jak i innych starszych członków rodziny, z pożytkiem dla wszystkich współuczestniczących w zajęciach.

Systematyczne dawki ćwiczeń przygotowujące do prawidłowego wypowiedziania wzorcowych głosek języka polskiego, winny przebiegać dwutorowo. Z jednej strony powinny stanowić klasyczny trening mowny. Z drugiej strony należy pamiętać o umiejętnym wplataniu elementów ruchu całego ciała wraz z usprawnianiem małej motoryki.

Przykładami ćwiczeń bezpośrednio dotyczących czynności mówienia są: terapia oddychania, usprawnianie narządów mownych, recytacje z elementami dźwiękonaśladowczymi, zabawy i czynności codzienne poparte słowem, czytanie i opowiadanie bajek. Powiązanie mowy z ruchem ma miejsce podczas: zabaw paluszkowych, wyliczanek, deklamowaniu wierszy z obrazowaniem ich ruchami ciała albo symbolami graficznymi.

Stymulowanie językowe dzieci propagowane już w łonie matki oparte na słowie i wspomagane ruchem fizycznym sprzyja prawidłowym kontaktom werbalnym, gdzie wymowa mówiącego jest wyrazista, czysta brzmieniowo, bez naleciałości gwarowych oraz nieprawidłowości realizacji fonetyczno - fonologicznych.

Usprawnianie dużej motoryki

Aktywność ruchowa poparta słowem wyrabia nowe umiejętności niezbędne dla globalnego rozwoju dziecka. Zabawy gimnastyczne wyrabiają płynność i zręczność ruchów, ćwiczą zmysł równowagi, wdrażają do zaradności i odwagi

Ćwiczenia grafomotoryczne

Dzięki treningowi małej motoryki następuje usprawnienie precyzyjnych ruchów ręki i niezbędnych do nauki pisania. Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej u dzieci najmłodszych należy rozpocząć od ćwiczeń palców i dłoni, przechodząc do zabaw graficznych na dużych formatach, z wykorzystaniem naturalnych surowców, np. piasku, błota, kaszy lub masy solnej.

Trening oddechowy

Oddychanie jest naturalną i prawidłową, tj. przeponową czynnością fizjologiczną w okresie niemowlęcym. Wraz z przybieraniem postawy pionowej u dzieci następują zmiany toru oddychania niekorzystne dla mowy. Dzięki odpowiednim następuje: udrożnienie prawidłowego typu oddychania, racjonalne zużycie powietrza podczas mówienia i wydłużenie fazy wydechowej.

Usprawnianie narządów mownych

Niektóre elementy aparatu głosowo-artykulacyjnego, tzn. język, wargi, zuchwa i podniebienie miękkie muszą wykonywać precyzyjne i szybkie ruchy, wtedy mowa będzie płynna i czysta brzmieniowo. Trening narządów jest wstępem do późniejszego sprawnego ich ułożenia podczas wypowiedzania poszczególnych dźwięków, wyrazów, zdań i dłuższych wypowiedzi. Prawidłowe tempo mówienia u najmłodszych spowalnia słaba sprawność narządów artykulacyjnych, dlatego też istotne jest ich usprawnienie.

Onomatopeje

Zleksykalizowane twory językowe, czyli onomatopeje zastępują pierwsze wyrazy małego dziecka i pozwalają na kontakty werbalne z osobami z najbliższego otoczenia. Stanowią one także sylaby tworzące późniejsze słowa. Wszelkie werbalizowane zabawy z najmłodszymi oparte na wyrazach dźwiękonaśladowczych odgrywają ważną rolę w kształtowaniu mowy dzieci.

Werbalizacja codziennych czynności

Wychowywanie najmłodszych w *świecie ciszy*, tj. poprzez ograniczanie do niezbędnego minimum kontaktów słownych powoduje, iż ich rozwój intelektualny ulega zubożeniu. Dziecko uczy się mówić poprzez naśladownictwo, trzeba więc wielu bodźców słownych dla późniejszej bogatej leksyki. Nazywanie wykonywanych czynności, desygnatów, czy emocji pomaga w poznawaniu świata nie tylko dzieciom prawidłowo rozwijającym się lecz także maluchom, u których rozwój przebiega nieharmonijnie.

Czytanie i opowiadanie

Propagowanie codziennego czytania dzieciom jest cenną inicjatywą, wspomagającą globalny rozwój najmłodszego pokolenia. Zastępowanie obrazu telewizyjnego lub komputerowego żywym słowem wspiera i stymuluje rozwój werbalnej komunikacji interpersonalnej. Czytanie i opowiadanie dzieciom wzbogaca ich słownictwo, rozwija wyobraźnię i wdraża do późniejszego samodzielnego czytania.

Zabawy paluszkowe

Zabawy warto wykorzystywać ze względu na możliwość rozwijania podstawowego słownictwa dziecka, jak i zapoznanie z różnymi fragmentami ciała malucha. Stanowią one więc prosty sposób na nawiązanie kontaktu z małymi dziećmi, które jeszcze nie mówią.

Obrazowanie wierszy gestami, rysowane wierszyki Wyliczanki

Łączanie tekstów rymowanych ze wskazywaniem odpowiednich przedmiotów równocześnie bawi i uczy dzieci. Wielokrotne powtarzanie tekstów pozwala poznawać nowe słowa i ćwiczy pamięć.

Przygotowano w oparciu o materiały Iwona Michalak-Widera

Informację sporządziły Sylwia Tyluś , Jadwiga Ulewicz- Wiczorek